

חיידק ה- Vibrio בדגים

דף מידע מאת: יואב גרשון

רקע:

בחודש אוגוסט 2003 מצא את מותו עובד (במקרה זה עובד זר, תאילנדי) בבריכות הדגים של אחד מהקיבוצים בבקעת בית שאן. התאונה היתה באופן אשר לא מעורר חשד - העובד בושש להגיע אל ארוחת הבוקר, משנמצא העובד מצאו אותו מת ושקוע בתוך בריכת הדגים, כאשר לא נמצא כל סימן חיצוני לגורם המוות. רק בבדיקה שלאחר המוות עלה כי נפגע מסנפיר (או קשקש) של דג, נדקר ונדבק בחיידק. מקרה מוות זה מצטרף ל 72 מקרי הידבקות וזיהום חמורים, שנגרמו על ידי החיידק בארבע השנים האחרונות (2000-2003), כשמתוכם 9 חולים נפטרו (12.5% מקרי מוות מכלל החולים!).

מהו חיידק ה- Vibrio?

החיידק נמצא בעיקר על סנפירי הדגים ועוקץ הזנב. במהלך מגע של העובדים ודקירה, עובר החיידק וחודר דרך הפצע אל מערכת הדם של הנפגע. החיידק *Vibrio Vulnificus* חודר וגורם (בשלב הראשוני) לזיהום חמור, כאב חד, בצקת ובוטות ודלקות תת עוריות עד (במקרים רבים) למוות.

מהם ה"חיידקים":

חיידק הוא מיקרו אורגניזם בעל תא יחיד ולו צורות שונות. החיידקים נפוצים מאד, רובם חיים באדמה או במקורות מים עומדים, ובאוויר. חיידקים רבים הם טפילים של בעלי חיים, צמחים ובני אדם. חלק גדול מהחיידקים הטפילים הם גורמים עיקריים למחלות זיהומיות עקב יצור רעלנים.

הויבריו הוא סוג של חיידק (ספרו-בקטריה) גרם-שלילי הנמצא (גם) באדמה ובמים, רוב המינים שלו הם ספרופיטים (טפילים) והוא שייך לקבוצת החיידקים הגורמים (גם) לכולרה. קבוצת הספרופיטים הם אורגניזמים החיים ברקוביות וניזונים מרקמות מתות של בעלי חיים (בעיקר דגים) או צמחים. כאמור, החיידק הוא טפיל (פרזיט) פונדקאי החי על בעל חיים נושא (במקרה זה דגים) ומקבל ממנו את מזונו, במהלך חייו הוא "מתערב" בתפקידי הגוף של בעל החיים הנושא אותו, הורס רקמות בגופו ומשחרר רעלנים אל תוך הגוף ובכך גורם למחלות העוברות (במגע, דקירה או סריטה) אל העובד הבא במגע עם בעל החיים הנגוע.

מבין תאונות העבודה ומחלות המקצוע בקרב העובדים בענפי הדגה אחוז הנפגעים מהחיידק עולה על 50%, וזאת למרות שניתן באמצעי יחסית פשוט - כפפות מוגנות דקירה - להגן מפני הפגיעות.

בטיחות:

באמצעים יחסית פשוטים ניתן לצמצם או למנוע כליל פגיעות בעובדים, וכל מה שנדרש הוא (ראשית) הכרת הסיכון ולמידת דרכי ההתגוננות.

החיידק חודר ופוגע דרך מערכת הדם, ועל כן די בדקירה קלה, סריטה או חתך - על מנת ליצור הידבקות ופגיעה בעובד. כפפות בעלות הגנה מספקת, מגפיים או סרבל גומי חסין, משקפי מגן - הם אמצעים פשוטים וזולים (יחסית) למניעת כל סיכון ופגיעה, וכן ברגע בו (חלילה וחס) נפגע העובד, יש לשטוף מיידית את אזור הפגיעה עם תמיסה אנטיספטית ולפנות מיידית למתקן רפואי תוך ציון ברור לסגל המטפל כי העובד נפגע בעת עבודה בבריכות דגים. הצוות הרפואי יתחיל מייד במשטר ומתן תרופות אנטיביוטיות מתאימות תוך בדיקה וניטור רפואי ומעקב מתמיד אחר כל הידרדרות במצבו של החולה.

(במאמר שפורסם על ידי ד"ר ד. בן דב משרותי הבריאות הכללית בקופת חולים [20/08/2003] עולה כי רוב מקרי הפטירה התרחשו בשל העדר מידע על הפגיעה או העדר מעקב אחר מצבם של החולים, והידרדרותם המהירה בתהליך הדלקתי).

תחיקה:

תקנות הבטיחות בעבודה (ציוד מגן אישי) התשנ"ז, 1997.
תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) התשנ"ט, 1999.

לסיכום:

סכנת ההידבקות מחיידק ה"ויבריו" היא סיכון נוסף בסכנות הקיימות בענף הדגה, ויש להערך להגנה מפניו על ידי נקיטת צעדים מתאימים ושימוש בציוד מגן אישי, הדרכת העובדים ומסירת המידע באופן שימנע הדבקה ופגיעה.